

Η αναγκαιότητα της πνευματικής μελέτης στην εποχή της πληροφορίας και του διαδικτύου (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ Πεμπτούσια

Η εποχή μας έχει μια ιδιαιτερότητα σε σχέση με τις προηγούμενες: οι άνθρωποι ενδιαφέρονται περισσότερο για την πληροφορία παρά για την γνώση. Η ανάπτυξη του διαδικτύου έχει ως αποτέλεσμα να βομβαρδίζεται καθημερινά ο άνθρωπος με πληροφορίες και ειδήσεις και να μην ενδιαφέρεται στον ίδιο βαθμό για τη μελέτη πνευματικών κειμένων, είτε αγιογραφικών, είτε πατερικών και θεολογικών ψυχοφελών συγγραμμάτων. Μάλιστα, πολλές φορές γινόμαστε υπέρμαχοι της πατερικής και ασκητικής θεολογίας, και καλά πράττουμε, χωρίς όμως την ίδια στιγμή να επιδεικνύουμε το ίδιο ζήλο για την μελέτη των πατερικών κειμένων τη στιγμή μάλιστα όπου μπορούμε να βρούμε μέγα πλήθος αυτών αναρτημένα σε ιστολόγια. Με αυτόν τον τρόπο όμως η ασκητική

και πατερική θεολογία από βίωμα εκπίπτει απλώς σε ιδεολογία.

Θα προσπαθήσουμε να τονίσουμε την ανάγκη της μελέτης χριστιανικών κειμένων επικαλούμενοι και προβάλλοντας καταρχήν δυο σημαντικά παραδείγματα από τη ζωή της Εκκλησίας μας. Ο Ιερός Αυγουστίνος (354-427) σε νεαρή ηλικία, επηρεασμένος από το διεφθαρμένο περιβάλλον, παρασύρθηκε σε ανήθικη ζωή. Μάλιστα, πιστεύοντας ότι θα βρει απάντηση στα μεγάλα προβλήματα που τον απασχολούσαν έγινε ακόλουθος της αίρεσης των Μανιχαίων. Σε ηλικία όμως τριάντα δύο ετών περπατώντας στον κήπο του σκεπτόμενος όσα τον απασχολούσαν, άκουσε μια παιδική φωνή να του λέει: «πάρε και διάβασε». Άνοιξε τότε το βιβλίο με τις Επιστολές του Απ. Παύλου που ήταν κοντά του και τα μάτια του έπεσαν στο χωρίο της προς Ρωμαίους Επιστολής (13, 13-14): «ως εν ημέρα ευσχημόνως περιπατήσωμεν, μη κώμοις και μέθαις, μη κοίτας και ασελγείαις, μη έριδι και ζήλω, αλλ' ενδύσασθε τον Κύριον 'Ιησούν Χριστόν, και της σαρκός πρόνοιαν μη ποιείσθε εις επιθυμίας». Τα λόγια αυτά του Αποστόλου Παύλου συγκλόνισαν την καρδιά του Ιερού Αυγουστίνου και η μεγάλη και σωτήρια ώρα της Θείας Χάριτος ήλθε γι' αυτόν. «Μόλις τελείωσα την ανάγνωση των λίγων αυτών λέξεων», αναφέρει ο ίδιος, «αμέσως χύθηκε στην καρδιά μου φως, το οποίο της χάρισε την ειρήνη και αμέσως διαλύθηκε το σκοτάδι, με το οποίο την περιέβαλαν οι αμφιβολίες μου». Την στιγμή εκείνη είχε γίνει άλλος άνθρωπος. Στο εξής θα ζούσε μόνο για τον Χριστό και την Εκκλησία. (Βλ. Α. Χριστοδούλου, Άγιος Αυγουστίνος, μια μεγάλη προσωπικότητα της Εκκλησίας, <https://www.pemptousia.gr/2016/06/iaug/>).

Το δεύτερο παράδειγμα προέρχεται από τη ζωή του μεγάλου Ρώσου συγγραφέα, κορυφαία μορφή της παγκόσμιας λογοτεχνίας Φιοντόρ Μιχάηλοβιτς Ντοστογιέφσκι (1821 - 1881). Κατά τη νεαρή του ηλικία ήταν άθεος και επειδή αναμίχθηκε σε πολιτικές ταραχές καταδικάστηκε το 1849 σε τετραετή εξορία στη Σιβηρία. Στον δρόμο για την εξορία, κάποια ευσεβής χριστιανή γυναίκα έδωσε στον 28χρονο τότε Ντοστογιέφσκι την Καινή Διαθήκη για παρηγοριά. Καθώς ήταν άθεος ο Ντοστογιέφσκι στην εξορία έσκιζε τις σελίδες του βιβλίου για να καθαρίζει την πίπα που κάπνιζε. Ωσπου κάποια στιγμή, από περιέργεια ή βαριεστιμάρα θέλησε να μάθει τί λέει επιτέλους αυτό το χριστιανικό βιβλίο. Η πρώτη σελίδα στο σκισμένο βιβλίο ήταν αυτή η περικοπή του Ασώτου. Η ανάγνωση της περικοπής αυτής αλλά και έπειτα όλης της Καινής Διαθήκης τον συγκλόνησε και του αποκαλύφθηκε ένας νέος κόσμος, αυτός της γνωριμίας με το Θεό. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε το γεγονός της μεταμόρφωσής του σε έναν από τους σπουδαιότερους ορθοδόξους χριστιανούς διανοητές.

Τα παραπάνω παραδείγματα φανερώνουν τη μεγάλη μεταμορφωτική δύναμη που προσφέρει σε όλους μας η πνευματική μελέτη, η μελέτη της Αγίας Γραφής, των πατερικών κειμένων, των βίων των Αγίων, των ύμνων της Εκκλησίας μας αλλά και ορθοδόξων ψυχωφελών βιβλίων που παρουσιάζουν και ερμηνεύουν τη διδασκαλία της Εκκλησίας μας. Ο άγιος Επιφάνιος Κύπρου αναφέρει ότι τα χριστιανικά βιβλία

είναι αναγκαίο απόκτημα γιατί και η θέα μόνο των βιβλίων αυτών μάς κάνει πιο δυσκίνητους προς την αμαρτία και μας ωθούν προς την αρετή.

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος μάς διδάσκει ότι οι γραμμές και οι λέξεις του πνευματικού βιβλίου, και μάλιστα της Αγίας Γραφής, είναι τα ιμάτια του Χριστού. Όπως τα ενδύματα μας καλύπτουν, έτσι και οι σελίδες της Αγίας Γραφής κρύβουν τον ίδιο τον Χριστό (Βλ. ΡΓ 48,994). Ο αββάς Σισώης, όταν τον αναζητούσαν, έλεγε: «δεν ευκαιρώ να έρθω», διότι δεν ήθελε να αποχωριστεί την πνευματική μελέτη που του χάριζε την Θεία γνώση (Βλ. ΡΓ 65, 401Α) και ο άγιος Σεραφείμ του Σάρωφ διάβαζε κάθε εβδομάδα ολόκληρο το Ευαγγέλιο (Βλ. αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς, «Όσιου Σεραφείμ του Σάρωφ, Βίος» (μετάφρ. Β. Νικολακάκη), εκδ. Το Περιβόλι της Παναγίας, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 42). Σύμφωνα με τον αββά Φιλήμονα, «με την αδιάλειπτη προσευχή και τη μελέτη των θείων Γραφών ανοίγουν τα νοερά μάτια της ψυχής και βλέπουν τον Βασιλέα των δυνάμεων» (Βλ. Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τ. Β΄). Ο Όσιος Κάλλιστος Αγγελικούδης αναφέρει ότι η ανάγνωση των ιερών Γραφών και των Αγίων που τις εξηγούν ξυπνούν το νου και τον βοηθούν να προσκολλάται στο Θεό (Βλ. Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τ.Ε΄).

Ο άγιος Πορφύριος ο Καυσοκλυβίτης μας προτρέπει να σπουδάσουμε όλοι στο «Πανεπιστήμιο της Εκκλησίας» μελετώντας «ύμνους, κανόνες, μεσουκτικά, μεσώρια, Ψαλτήρι, Παρακλητική, Μηναίο, Θεοτοκάριο, Τριώδιο, Πεντηκοστάριο... Η αφοσίωση, η απασχόληση με τους ύμνους και τ΄ αναγνώσματα είναι μεγάλο πράγμα, πολύ μεγάλο, διότι αγιάζεται ο άνθρωπος χωρίς να το καταλάβει. Αποκτάει και αγάπη και ταπείνωση και όλα ακούγοντας των Αγίων τά λόγια, του Μηναίου, της Παρακλητικής κ.λ.π... Και μετά πάλι καθημερινώς, σε μία ώρα προ του φαγητού ή το απόγευμα, να καθίσουμε μία ώρα ή μιάμιση και να διαβάζουμε απ΄ τους μεγάλους Πατέρες» (Βλ. αγίου Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, Άνθολόγιο συμβουλών, Α΄ έκδοση, 2002, σελ. 174-175).

Ο Γέροντας Αιμιλιανός ο Σιμωνοπετρίτης μάς διδάσκει ότι «τα ιερά βιβλία μάς χρειάζονται στο ταξίδι μας για τον ουρανό. Είναι εργαλεία της πνευματικής ζωής και χωρίς αυτά είναι αδύνατον να φθάση κανείς στον παράδεισο. Τα βιβλία αυτά γίνονται οι φακοί με τους οποίους βλέπομε τον ήλιο, δηλαδή, τον Χριστόν. Η ανάγνωση του πνευματικού βιβλίου είναι μία αποκάλυψις, μία θεοφάνεια• έρχεται ο Χριστός. Είναι μία συνάντησις με τον Χριστόν, μία μυστική ένωσις με τον Χριστόν» (Βλ. Περί Θεού: Λόγος Αισθήσεως, Ιερό Κοινόβιο Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Ορμούλιας Χαλκιδικής, Αθήναι 2004).

Ο όσιος Νικήτας ο Στηθάτος μάς διδάσκει ότι τα πονηρά πνεύματα φοβούνται υπερβολικά τη χάρη του θείου Πνεύματος, και μάλιστα όταν επιφοιτήσει πλούσια, καθώς καθαιρόμαστε με τη μελέτη και την καθαρή προσευχή (Βλ. Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τ.Δ΄) και ο άγιος Ιγνάτιος Μπριαντσανίνωφ αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της μελέτης κατά τον αόρατο πόλεμο που διεξάγουμε, διότι ο διάβολος μισεί κάθε φωνή με την οποία οι άνθρωποι ειδοποιούνται και ασφαλίζονται απ' αυτόν, γι' αυτό μισεί ιδιαίτερα τη φωνή των Πατέρων. Αυτή η φωνή αποκαλύπτει τις επιβουλές του και την πανουργία του, τις παγίδες του και τον τρόπο της δράσεώς του. Γι' αυτό πασχίζει να μας αποτρέψει από τη σωτήρια μελέτη των πατερικών βιβλίων με κάθε τρόπο, είτε υποβάλλοντάς μας υπερήφανους και βλάσφημους λογισμούς είτε ρίχνοντάς μας σε μάταιες μέριμνες, είτε εμπνέοντάς μας ακηδία και ανία, είτε σκοτίζοντας τον νου μας με τη λήθη. Από τον πόλεμο τούτο του εχθρού μπορούμε να αντιληφθούμε πόσο σωτήρια είναι για μας η πατερική μελέτη και πόσο βλαπτική για τον εχθρό. Είναι όπλο που τον εξουδετερώνει και τον θανατώνει (Βλ. το βιβλίο: Ασκητικές εμπειρίες, τ. Α΄, εκδ. Ι. Μ. Παρακλήτου 2008, σελ. 125-129). Όλοι οι παραπάνω λόγοι καταδεικνύουν ότι τα πνευματικά βιβλία αποτελούν απαραίτητους οδοδείκτες της πνευματικής ζωής, η «τροφή» της ψυχής μας. Χωρίς αυτά η πνευματική μας πορεία δεν θα οδηγηθεί εύκολα στο ποθητό τέρμα διότι μέσα από αυτά, ο Θεός φανερώνει τόν δρόμο της αγιότητας.

Τα βιβλία για την χριστιανική ζωή είναι πολλά, μπορούν να δώσουν απάντηση σε

κάθε πρόβλημα που μας απασχολεί και μαζί με τον Όσιο Πέτρο το Δαμασκηνό «θαυμάζομε και κατανοούμε την ανέκφραστη φιλανθρωπία του Θεού, πως με μελάνι και χαρτί οικονόμησε τη σωτηρία των ψυχών μας και μας χάρισε τόσο πολλές γραφές και τόσους διδασκάλους της ορθόδοξης πίστεως» (Βλ. Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών, τ.Γ΄). Καταρχήν έχουμε τα ιερά κείμενα της Αγίας Γραφής όπου εκεί δεν διαβάζουμε σκέψεις ανθρώπινες καθώς ομιλεί ο ίδιος ο Θεός. Θα αναφέρουμε ένα περιστατικό από το βίο του Μ. Αντωνίου: «Ο Μέγας Κωνσταντίνος θαύμαζε τον Μ. Αντώνιο και του έστειλε μια επιστολή. Όταν έλαβε την επιστολή στην έρημο, οι μαθηταί του έλεγαν: “Πόσο τιμά ο βασιλιάς το διδάσκαλό μας!” Ο Μέγας Αντώνιος είπε: “Θαυμάζετε που ένας επίγειος βασιλεύς έστειλε σ’ εμένα επιστολή; Να θαυμάζετε, ότι ο Βασιλεύς των βασιλευόντων και Κύριος των κυριευόντων, ενώπιον του οποίου όλοι οι βασιλείς είναι ένα μηδενικό, μας έστειλε γράμμα. Και το γράμμα του είναι η αγία Γραφή. Το διαβάζουμε άραγε με ανάλογο ενδιαφέρον;”» (Βλ. Μητρ. Φλωρίνης Αυγουστίνου Καντιώτου, Περιστατικά από την ζωή του Μ. Αντωνίου, www.augoustinos-kantiotis.gr).

Ο άγιος Παΐσιος ο αγιορείτης τόνιζε την ανάγκη να μελετούμε τα Συναξάρια των Αγίων, το Γεροντικό, τον Ευεργετινό, την Κλίμακα του αγίου Ιωάννη του Σιναΐτη, τον Αόρατο Πόλεμο του αγίου Νικοδήμου του αγιορείτη, τον Άγιο Εφραίμ και το Λαυσαϊκό. Μελετώντας όλα τα Πατερικά βιβλία θα σου θερμάνουν την ψυχή και θα σε βοηθήσουν να αγωνίζεσαι πολύ, για να μιμηθείς τους Αγίους, και παράλληλα θα σου αφήνουν την μεγάλη ταπείνωση, εφόσον κάνεις σύγκριση του εαυτού σου με τους Αγίους. Αυτό φυσικά θα διώξει και κάθε ψευδαίσθηση που σου είχε δημιουργηθεί προηγουμένως, που θεωρούσες δηλαδή τον εαυτό σου κάπως άγιο», μας διδάσκει ο άγιος Παΐσιος (Βλ. Επιστολές Γέροντος Παΐσιου αγιορείτου, έκδοση Ι. Ησυχαστηρίου Ευαγγ. Ιωάννης ο Θεολόγος”, Σουρωτή Θεσσαλονίκης).

Τα κείμενα αυτά μας διδάσκουν το αληθινό νόημα της Αγίας Γραφής, την ορθή πίστη, την ευαγγελική ζωή, τη χριστιανική τελειότητα και σωτηρία. Οι βίοι των Αγίων, είναι οι ζωντανές μαρτυρίες του Ευαγγελίου διότι οι θεϊκές εντολές βρήκαν την έμπρακτη εφαρμογή τους στην βιοτή των Αγίων. Οι Άγιοι, άνθρωποι κάθε μορφωτικού επιπέδου, δίδαξαν το θέλημα του Θεού με τα λόγια τους και με τις πράξεις τους, αποδεικνύοντας ότι ο λόγος του Θεού αφορά όλες τις ψυχές των ανθρώπων, σε όλες τις συνθήκες και σε όλες τις εποχές. Διαβάζοντας λοιπόν τον βίο τους αποκτούμε πρότυπα και υποδείγματα προς μίμηση. Μόνο μέσω των Πατέρων και των βίων των Αγίων μπορούμε να κατανοήσουμε την Αγία Γραφή και όχι αυτόνομα διότι η Αγία Γραφή επαναλαμβάνεται μέσω των βίων των Αγίων. Διαβάζεις την ζωή των Αγίων και βλέπεις μπροστά σου ζωντανές μεταφράσεις του Ευαγγελίου και εμπνέσαι, θα επισημάνει ο Γέροντας Αιμιλιανός ο Σιμωνοπετρίτης (Βλ. το βιβλίο: Περί Θεού: Λόγος Αισθήσεως, Ιερό Κοινόβιο Ευαγγελισμού της

Θεοτόκου Ορμούλιας Χαλκιδικής, Αθήναι 2004).

Οι Πατέρες μας, μέσω των ασκητικών τους αγώνων και κόπων, της ανιδιοτελούς αγάπης προς το Θεό και τον συνάνθρωπο ομοίασαν στο Θεό, έφθασαν στη θέωση και ερμήνευσαν ορθώς τα νοήματα της Αγίας Γραφής. Οι Πατέρες της Εκκλησίας, συνδύαζαν την πνευματική ζωή με την κοσμική σοφία, δίδασκαν και συμβούλευαν το λαό, ερμήνευαν τις Γραφές καθ' υπόδειξιν του Αγίου Πνεύματος και αντιμετώπιζαν την εσφαλμένη ερμηνεία της από τις αιρέσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο άγιος Επιφάνιος Κύπρου ο οποίος χρησιμοποίησε και ερμήνευσε ορθώς την Αγία Γραφή για να αντιμετωπίσει τους αιρετικούς που την παρερμήνευαν (Βλ. Αρχιμ. Θεοφίλου Λεμοντζή, Η χρήση της Αγίας Γραφής εναντίον των αιρέσεων από τον Άγιο Επιφάνιο Κύπρου, διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη 1998). Μελετώντας τα έργα τους θα οικειωθούμε τη σκέψη τους και θα γίνουμε μιμητές του βίου τους όντας ομόγνωμοι, ομόβουλοι και ομόψυχοι των αγίων Πατέρων.

Οι άγιοι Πατέρες μάς μαθαίνουν πώς να μελετάμε το Ευαγγέλιο και να το κατανοούμε σωστά, μας μαθαίνουν να μην το προσεγγίζουμε με αφροσύνη και αλαζονεία και ακάθαρτη καρδιά, όπως πράττουν οι αιρετικοί. Το Ευαγγέλιο αφήνει μόνο τους ταπεινούς να το προσεγγίσουν. «Γιατί όποιος αξιώθηκε να αποκτήσει νοερή γνώση και δεν αγωνίζεται με πολλή σχολή και προσοχή στη μελέτη των θείων Γραφών και των γνώσεων που του δόθηκαν, με ταπείνωση και φόβο Θεού, νιώθοντας ανάξιος για όσα του δώρισε ο Θεός, αποδιώχνεται από τη γνώση με απειλές, όπως ο Σαούλ από το βασιλικό αξίωμα (Α΄ Βασ. 15, 28-29), λέει ο άγιος Μάξιμος. Ενώ εκείνος, λέει, που σχολάζει και αγωνίζεται, οφείλει σαν τον Δαβίδ να

παρακαλεί πάντοτε και να λέει: “Κτίσε μέσα μου καρδιά καθαρή, Θεέ μου, και εγκατάστησε στα βάθη μου το ευθές Πνεύμα” (Ψαλμ. 50, 12), ώστε να γίνει άξιος της επιφοιτήσεώς Του», αναφέρει ο Όσιος Πέτρος ο Δαμασκηνός (Βλ. Φιλοκαλία των ιερών Νηπτικών, τ. Γ’).

Κατά συνέπεια, παράλληλα με τη μελέτη της Αγίας Γραφής είναι αναγκαία η μελέτη των πατερικών κειμένων, των βίων των Αγίων και άλλων κειμένων ορθοδόξου θεολογίας για να μην εκπέσουμε στην πλάνη των Προτεσταντών, οι οποίοι ερμηνεύουν την Αγία Γραφή όπως αυτοί νομίζουν, διατεινόμενοι ότι όλοι οι χριστιανοί επικαλούμενοι απλώς το Άγιο Πνεύμα θα μπορέσουν να ερμηνεύσουν ορθώς την Αγία Γραφή! Αποτέλεσμα όλων αυτών των αντιλήψεων είναι να υπάρχουν τόσες προτεσταντικές αιρέσεις όσες και οι ερμηνείες τους και μάλιστα συχνά αντικρουόμενες μεταξύ τους. Δεν μπορεί ο άνθρωπος απότομα, όπως πιστεύουν οι προτεσταντικές αιρέσεις, να φθάσει στην αληθινή γνώση και ερμηνεία των ιερών κειμένων μέσω κάποιας συναισθηματικής αποφάσεως περί πίστεως. Δεν μπορεί ο άνθρωπος ξαφνικά να οδηγηθεί στην ορθή ερμηνεία της Αγίας Γραφής, επικαλούμενος απλώς το φωτισμό του Αγίου Πνεύματος. Χρειάζεται άσκηση και δοκιμασία, ταπείνωση και προσευχή, υπακοή και άρνηση του εγωισμού και της φιλαυτίας, όπως έπραξαν οι Πατέρες μας οι οποίοι ζώντας εν ταπεινώσει, εν ασκήσει και εν προσευχή μάς παρέδωσαν την ορθή ερμηνεία του λόγου του Θεού και η οποία έγινε αποδεκτή από τις Οικουμενικές Συνόδους. Άνευ αγώνος, ασκήσεως και ταπεινώσεως ο άνθρωπος οδηγείται στην πλάνη. Για αυτό το λόγο πρέπει απλανής οδηγός μας να είναι η σοφία των Πατέρων της Εκκλησίας.

Η μελέτη των χριστιανικών βιβλίων πρέπει να γίνεται καθημερινά, με επιμέλεια και προσοχή. «Πριν αρχίσεις την πατερική σου μελέτη, κάνε έστω και δύο λεπτά προσευχή, για να σε φωτίσει ο Θεός να καταλάβεις τα θεία νοήματα. Εάν δεν σε παίρνει η ώρα ενώ μελετάς, δεν είναι ανάγκη να βιαστείς να τελειώσεις το κεφάλαιο, γιατί σκοπός μας δεν είναι να τελειώνουμε κεφάλαια, αλλά να αφήνουμε κάτι στο κεφάλι μας», μας συμβουλεύει ο άγιος Παΐσιος ο αγιορείτης (Βλ. Επιστολές Γέροντος Παΐσιου αγιορείτου, έκδοση Ι. Ησυχαστηρίου Ευαγγ. Ιωάννης ο Θεολόγος”, Σουρωτή Θεσσαλονίκης).

Αναφέρει ο Όσιος Θεόληπτος Φιλαδελφείας: «Μην προσπερνάς βιαστικά τα λόγια, αλλά να τα στοχάζεσαι βαθιά και να θησαυρίζεις το νόημά τους. Ύστερα να αναλογίζεσαι όσα διάβασες, ώστε με τη μελέτη αυτή να τα κατανοείς, να γλυκαίνεται η διάνοιά σου και να σου μένουν αλησμόνητα. Κι έτσι ν’ αναρρίπτεται ο ζήλος σου για τα θεία διανοήματα, σύμφωνα με το ρητό: “Κατά τη μελέτη μου θ’ ανάψει μέσα μου φωτιά” (Ψαλμ. 38, 4). Όπως η τροφή με τη μάσηση ευχαριστεί τη γεύση, έτσι και τα θεία λόγια, όταν στρέφονται μέσα στην ψυχή, τρέφουν και

κατευφραίνουν τη διάνοια, όπως λέει και ο Ψαλμωδός: “Πόσο γλυκά είναι τα λόγια Σου στο λάρυγγά μου!” (Ψαλμ. 118, 103). Ν’ αποστηθίζεις και λόγια του Ευαγγελίου και αποφθέγματα των μακαρίων Πατέρων και να ερευνάς τους βίους τους, για να τα έχεις μελέτημά σου κατά τις νύχτες· ώστε όταν η διάνοιά σου κουραστεί από την προσευχή, να την ανανεώνεις με την ανάγνωση και τη μελέτη των θείων λόγων και να την κάνεις προθυμότερη στην προσευχή (Βλ. Φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών, τ. Δ’).

Η πνευματική μελέτη δεν πρέπει να μοιάζει με την μελέτη των κοσμικών βιβλίων διότι πρωταρχικός στόχος δεν είναι η ψυχαγωγία αλλά η πνευματική οικοδομή. Μας διδάσκει ο άγιος Παΐσιος ο αγιορείτης: «ορισμένοι μπορεί να ξενοχτούν και να διαβάζουν πνευματικά βιβλία με μανία και να ευχαριστιούνται. Παίρνουν ένα πνευματικό βιβλίο, κάθονται και λίγο αναπαυτικά και διαβάζουν. “Ωφελήθηκα”, λέει ο άλλος . Καλύτερα πες ότι ευχαριστήθηκες, ότι πέρασες ευχάριστα την ώρα σου. Γιατί αυτό δεν είναι ωφέλεια. Ωφελείσαι, μόνον, όταν δεις τι λέει αυτό που διαβάζεις, ελέγχεις τον εαυτόν σου και προσπαθείς να τον ζορίζεις στην εφαρμογή: “Τι λέει αυτό που διάβασα; Εγώ που βρίσκομαι πνευματικά; Τι πρέπει να κάνω;” (Βλ. αγίου Παΐσιου Αγιορείτου, Λόγοι Β΄, έκδοση Ι. Ησυχαστηρίου “Ευαγγ. Ιωάννης ο Θεολόγος”, Σουρωτή Θεσσαλονίκης). «Γι’ αυτό, όταν μελετάμε, να μιμούμαστε την αγελάδα που προτιμάει το τριφύλλι από το άχυρο και αφού φάει, μηρυκάζεται την τροφή και μ’ αυτόν τον τρόπο κάνει την τροφή γάλα», επισημαίνει με παραστατικό τρόπο ο άγιος Παΐσιος (Βλ. Επιστολές αγίου Παΐσιου αγιορείτου, έκδοση Ι. Ησυχαστηρίου Ευαγγ. Ιωάννης ο Θεολόγος”, Σουρωτή

Θεσσαλονίκης).

Παλαιότερα, τα βιβλία κυκλοφορούσαν μόνο σε έντυπη μορφή και ήταν δύσκολο να αποκτήσουμε πολλά εξαιτίας του οικονομικού κόστους. Σήμερα, εξαιτίας της εξέλιξης της τεχνολογίας και του διαδικτύου, πλήθος ιερών κειμένων όπως η Αγία Γραφή με την απόδοση της στην νεοελληνική γλώσσα, πατερικά κείμενα, η φιλοκαλία των Ιερών Νηπτικών, βίοι Αγίων, βιβλία και μελέτες θεολογικού περιεχομένου κ.α., είναι αναρτημένα σε πολλά ιστολόγια θεολογικού περιεχομένου (π.χ. www.ecclesia.gr, www.imverias.gr, www.pemptousia.gr, [www, antiairetikos\(Αντιαιρετικός\) gr](http://www.antiairetikos.gr), κ.α.). Τα συγκεκριμένα κείμενα μπορούμε να τα εντοπίσουμε μέσω μια ηλεκτρονικής μηχανής αναζήτησης (π.χ. www.google.gr) και να τα διαβάσουμε διαδικτυακά χωρίς να επωμιστούμε κάποιο ιδιαίτερο οικονομικό κόστος. Κατά συνέπεια δεν μπορούμε να έχουμε δικαιολογία ότι δεν μπορούμε να ανταποκριθούμε οικονομικά στο κόστος αγοράς πνευματικών βιβλίων.

Διεξάγοντας την καθημερινή μας πνευματική μελέτη πρέπει να έχουμε υπόψιν τις παρακάτω συμβουλές του αγίου Πορφυρίου του Κausοκαλυβίτου:

«Να δοθείτε στη μελέτη της Αγίας Γραφής, των ψαλμών, των πατερικών κειμένων. Να επιδοθείτε στη μελέτη με έρωτα θείο. Να ψάχνετε να βρείτε στο λεξικό την κάθε λέξη και να επιδίδεσθε στη σωστή και καθαρή και με νόημα ανάγνωση με το νι και με το σίγμα. Να ερευνάτε πόσες φορές λέει η Αγία Γραφή μία λέξη, για παράδειγμα τη λέξη “απλότητα”, και πόσες την άλλη. Φως Χριστού θα πλημμυρίσει την ψυχή σας. Έτσι θα πραγματοποιηθεί αυτό που λέγει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος: «Ο λαός ο καθήμενος εν σκότει είδε φως μέγα και τοις καθημένοις εν χώρα και σκιά θανάτου φως ανέτειλεν αυτοίς» (Ματθ. 4, 16). Αυτό το φως είναι το άκτιστον φως του Χριστού. Άμα αποκτήσομε αυτό το φως, θα γνωρίσομε την αλήθεια» (Βλ. αγίου Πορφυρίου Κausοκαλυβίτου, Ανθολόγιο συμβουλών, Α' έκδοση, 2002, σελ. 295-296).